

[P. Munch.]

jo nu en omhyggelig Redegørelse for Tinget, fremkaldt paa Initiativ af det ærede Medlem Hr. Fraenkel, gennem den Skildring, som Hr. Leerbeck ud fra sit grundige Kendskab til Forholdene derovre har givet —, men ogsaa i Europa, hvor hele dette Forhold var af nyere Karakter end i de Forøenede Stater, er Spørgsmaalet blevet taget op i de mellemliggende Aar med stor Styrke, om end under meget forskellige Former.

I vore Nabolande har denne Bestræbelse nu givet sig Resultat i Lovgivning. Det gælder den tyske Ordning af 1923, der allerede spiller en meget stor Rolle for alle økonomiske Forhold, der staa i Forbindelse med Trustforetagender i Tyskland. Det gælder den svenske Ordning af 1925, der er meget forsigtig. Det gælder den norske Ordning af 1926, der er af særdeles vidtgaaende Art, langt mere vidtgaaende end det Forslag, der her foreligger for os til Behandling i Dag.

Andre Steder, hvor man ikke har grebet til ny Lovgivning, som i Frankrig og England, har man benyttet gamle Lovbestemmelser ved Domstolenes Fortolkning af disse og deres Anvendelse paa nye Forhold. Spørgsmaalet rejstes under den økonomiske Konference i Genève i Foraaret 1927 og blev et Hovedpunkt under de Forhandlinger, som der fandt Sted. Kravet om, at man skulde gaa videre, end gammel Lovgivning tillader, er med Styrke ført frem i England gennem den Skildring af de nuværende Industriforhold og den Række af Forslag til disses Forbedring, som er fremsat efter en meget indgribende Undersøgelse, foretaget af Englands liberale Parti.

Jeg tror da, at man kan sige, at der overalt er det stærkeste Liv i Behandlingen af hele dette store og afgørende Spørgsmaal om Forholdet mellem Samfundet og den bestemte Gruppe af Organisationer, som man plejer at betegne som Koncerner, Karteller, Truster og med lignende Udtryk. Bestræbelsen har ikke været Udtryk for den Opfattelse, at saadanne Sammenslutninger paa økonomiske Omraader var forkastelige, end mindre for den Opfattelse, at de kunde undgaas. Man har alle Steder arbejdet med den Kendsgerning, at saadanne Trustdannelser er et nødvendigt Led i det økonomiske Liv, som moderne Teknik danner Grundlaget for. Man har ogsaa arbejdet ud fra den Opfattelse, at den Art store Sammenslutninger, hvis de anvendes paa en hensigtsmæssig Maade, ikke mod Samfundets Fællesinteresser, men i

disser Tjeneste, kan faa meget stor Betydning og være meget nyttige, men man har ganske vist samtidig haft Øjet aabent for, at det er nødvendigt, hvis dette skal sikres, at Samfundet da ad Lovens Vej er udrustet med Midler til at værgе sig mod de store økonomiske Sammenslutningers Overgreb, at man ikke blot har Adgang til at følge disses Pengepolitik, Prispolitik og almindelige økonomiske Virksomhed gennem Undersøgelser, som Samfundet er berettiget til at iværksætte, men at man ogsaa har Ret til at forelægge for Offentligheden Resultaterne af disse Undersøgelser og derpaa med Loven i Ryggen gribe ind, hvor man kommer til at staa overfor Misbrug.

Det Forslag, som vi har forelagt, og som i sin Tid blev forelagt af den daværende Indenrigsminister Rode — det er siden gentagne Gange blevet forelagt her i Tinget —, er et Forslag, der tager denne Sag forsigtigt, beskedent, kan jeg gerne sige, imødekommende overfor andre Synspunkter; men netop derfor skulde man tro, at det kunde være egnet til at danne Udgangspunkt for en ganske fri og rolig Forhandling mellem Partierne om Spørgsmaalet.

Man hører undertiden den Indvending derimod, at i Danmark findes der ikke Truster, ikke Karteller af saadan Betydning, at der kan være Grund til at tage hele dette Spørgsmaal op. Jeg tror, det er meget svært at sige noget, der i højere Grad er i Strid med Kendsgerningerne. Meget store Omraader af dansk Økonomi er fuldstændig beherskede af trustartede Foretagender.

Jeg behøver kun at nævne Omraader som Cement, Sukker, Papir, Glas, Øl, Sprit og adskillige andre, ikke mindst Tændstikker, der jo nu gaar ind som et Led i en international Trust. Endelig vil ærede Medlemmer fra den sidste Tids Forhandlinger her i Tinget og fra Behandling i Pressen have i frisk Erindring, hvilken Betydning de store Trustdannelser paa Benzins og Oliens Omraade har. Den højtærede Minister har for nylig givet Tilsagn om at foretage en Undersøgelse af de højst ejendommelige Forhold, som her er ved at udvikle sig gennem de store internationale Selskabers Udnyttelse af Forholdene i Danmark; det vilde være interessant, om den højtærede Minister var saa langt fremme i disse Undersøgelser, at han var i Stand til at give os nogen Besked derom allerede nu under denne Forhandling. Men i hvert Fald vilde det glæde mig, om det var muligt at vække den højtærede Ministers Interesse for dette Spørgsmaal i højere Grad, end det var Tilfældet med hans Forgænger.